

BANK DOBRYCH PRAKTYK

Dorota Sękala

Tolerancja – nasz wspólny cel

GIMNAZJUM W LELOWIE

Częstochowa 2017

Dorota Sękala – nauczyciel języka niemieckiego w Gimnazjum w Lelowie

Tolerancja – nasz wspólny cel

Dwustronny projekt „Tolerancja – nasz wspólny cel” był realizowany w naszym gimnazjum w ramach programu „Uczenie się przez całe życie” Comenius – Partnerskie Projekty Szkół w latach 2013–2015. Naszym partnerem była szkoła Maria-Ward-Gymnasium Altötting w Niemczech.

Założyliśmy, że celami projektu będą:

- kształtowanie wśród młodzieży postawy otwartości, szacunku i akceptacji wobec naszych zachodnich sąsiadów, innych narodowości, innych kultur, osób niepełnosprawnych oraz ludzi starszych – czyli nauka tolerancji poprzez wzajemne poznawanie się,
- doskonalenie znajomości języka angielskiego, niemieckiego i polskiego oraz umiejętności posługiwania się technikami komunikacyjno-informacyjnymi,
- rozwijanie kreatywności uczniów, ich umiejętności interpersonalnych oraz pracy w grupach, także dwujęzycznych,
- nawiązywanie międzynarodowych przyjaźni.

1.09.2013 r. przystąpiliśmy do pracy, która wyglądała następująco:

We wrześniu 2013 r. w każdej klasie na godzinie wychowawczej odbyły się warsztaty na temat: *Brak wiedzy podstawą nietolerancji*, których celem było zapoznanie uczniów z pojęciem *tolerancji*, uświadomienie im konsekwencji jej braku oraz kształtowanie postaw akceptacji i poszanowania praw innych.

Wszyscy uczniowie i nauczyciele zostali poinformowani o rozpoczęciu międzynarodowej współpracy w naszej szkole podczas uroczystej inauguracji

projektu 26.09.2013 r. w trakcie obchodów Europejskiego Dnia Języków. Zostały przedstawione cele i założenia projektu oraz harmonogram działań na poszczególne miesiące. Uczniowie zaprezentowali scenki: *W autobusie*, *Na boisku*, *W szkole* i *W parku* ukazujące różne postawy życiowe oraz postępowanie nastolatków i dorosłych. Widzowie – uczniowie poszczególnych klas – analizując scenki, wskazali na właściwe i niewłaściwe zachowania, odchodząc od utartych stereotypów.

W październiku 2013 r. przeprowadzono badanie ankietowe wśród uczniów i nauczycieli dotyczące tolerancji. Stworzyliśmy zakładkę na stronie internetowej gimnazjum poświęconą naszemu projektowi oraz utworzyliśmy grupę facebookową dotyczącą projektu. Ogłosiliśmy także konkurs na logo projektu, a uczniowie przystąpili do opracowania pierwszej części słowniczka polsko-niemiecko-angielskiego dotyczącego życia codziennego i szkoły.

W listopadzie 2013 r. uczniowie i nauczyciele obu szkół partnerskich zaczęli się poznawać poprzez wzajemną wymianę listów-charakterystyk (Steckbriefe) oraz wymianę prezentacji multimedialnych dotyczących szkół partnerskich, zajęć pozalekcyjnych, samorządów uczniowskich. Klasa IIIa wykonała kalendarze adwentowe. Jeden z nich otrzymała szkoła partnerska, zawierał on sentencje dotyczące tolerancji w języku angielskim i niemieckim. Od szkoły partnerskiej otrzymaliśmy kalendarz adwentowy, który przedstawiał różne miejsca – zabytki miasta partnerskiego Altötting. Został ogłoszony konkurs na wykonanie kartek świątecznych na Boże Narodzenie z życzeniami w języku niemieckim lub angielskim z przeznaczeniem dla uczniów szkoły partnerskiej. Rozpoczęto pracę nad sztuką pt. „Mały Książę” na podstawie książki Antoine’a de Saint-Exupéry’ego. Po konsultacji i omówieniu ze szkołą partnerską wszystkich propozycji uczniowskich symbolu graficznego naszego projektu zostało opracowane wspólne logo będące „mieszaniną” kilku projektów. Logo miało zastosowanie do celów promocyjnych projektu Comenius oraz było umieszczane na wszystkich materiałach promocyjnych, reklamowych i informacyjnych.

Zespół Comenius (uczniowie, którzy wzięli udział w wymianie:

siedzą od lewej: Wiktoria Gul, Patryk Jasion, Edyta Nowak,

stoją I rząd od lewej: Kinga Woch, Dagmara Rzepka, Marta Glinka, Klaudia Luty, Oliwia Banaszkiewicz, Weronika Grela, Kinga Sosnowska, Agnieszka Pawlik,

stoją II rząd od lewej: Marcin Jamrozik, Hubert Wawer, Mateusz Janik,

Hubert Odyjas, Grzegorz Pompka, Aleksandra Bieda, Agnieszka Mróz, Julita Giermala)

W grudniu 2013 r., realizując założenie projektu *Oni są wśród nas – czy jesteśmy wrażliwi na potrzeby osób niepełnosprawnych*, został wystawiony spektakl pt. „Mały Książę”, przygotowany przez grupę uczniów z klasy IIa i IIb pod kierunkiem pani Renaty Wawer i pani pedagog Marty Lubaś, w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Jana Brzechwy w Bogumiłku (SOSW) oraz w Domu Pomocy Społecznej w Lelowie (DPS). Niepełnosprawnym dzieciom i młodzieży z ośrodka nasi uczniowie przekazali kalendarz adwentowy, własnoręcznie wykonane aniołki oraz przybory szkolne z charytatywnej zbiórki zorganizowanej w szkole, a następnie bawili się z nowymi koleżankami i kolegami, tańczyli i rozmawiali. Mieszkańcy DPS-u także otrzymali kalendarz adwentowy i zostali zaproszeni na słodki poczęstunek przygotowany przez uczniów. Młodzież poznała funkcjonowanie ośrodka oraz panujące w nim warunki mieszkalne. Spektakl obejrzeli także rodzice uczniów podczas ogólnego zebrania, na którym zostali poinformowani o celach i założeniach projektu Comenius oraz o dotychczasowych działaniach projektowych. Do szkoły

partnerskiej zostały wysłane kartki świąteczne z życzeniami na Boże Narodzenie, wykonane przez uczniów na konkurs. Od szkoły partnerskiej otrzymaliśmy kartki świąteczne dla uczniów zespołu Comenius, a także kartki wykonane przez młodszych uczniów z klasy VI, które mieliśmy przekazać uczniom ze szkoły podstawowej, co też uczyniliśmy. 23 uczniów zespołu Comenius wymieniło e-maile na temat tradycji bożonarodzeniowych w swoim regionie/w Polsce ze swoimi niemieckimi partnerami, 2 uczennice wykonały prezentację multimedialną o tradycjach bożonarodzeniowych w Polsce w języku angielskim dla szkoły partnerskiej. Od szkoły partnerskiej otrzymaliśmy prezentację o tradycjach świątecznych w Bawarii.

W styczniu 2014 r. odbył się koncert pod hasłem *Music Makes Tolerance* w wykonaniu sześciuosobowego zespołu uczniów z kl. IIb pod kierunkiem pani Jolanty Randak. Uczniowie zaprezentowali się najpierw rodzicom na zebraniu ogólnym, a dzień później na forum szkoły, wykonując piosenki w języku angielskim nawiązujące tematycznie do motywu przewodniego projektu: pojęcia tolerancji, wzajemnego zrozumienia i pokoju. W trakcie koncertu była wyświetlana prezentacja multimedialna zawierająca myśli sławnych ludzi dotyczące tolerancji w języku angielskim i polskim. W tym samym dniu zespół uczniowski z kl. IIa pod opieką nauczyciela biologii – pana Janusza Kowalika – przedstawił na forum szkoły prezentację multimedialną pt. *Jaką rolę pełnią ludzie starsi w społeczeństwie?* Prezentacja przybliżyła nam m.in. charakterystyczne cechy wieku średniego i starości, wydolność fizyczną i umysłową, problemy i choroby ludzi starszych, a także zwróciła naszą uwagę na to, iż pokolenie ludzi starszych to skarbnica uniwersalnych wartości oraz życiowej mądrości. Możemy nauczyć się od nich patriotyzmu, pracowitości, hartu ducha, odpowiedzialności, cierpliwości, wiary i szacunku. Powinniśmy jednak pamiętać o tym, jak ważny jest nasz życzliwy stosunek do ludzi w podeszłym wieku, którzy nierzadko potrzebują pomocy i wsparcia.

W lutym 2014 r. odwiedziliśmy SOSW w Bogumiłku, aby przedstawić przygotowane przez nas jasełka bożonarodzeniowe, złożyć życzenia noworoczne dzieciom, młodzieży z niepełnosprawnościami intelektualnymi i przybliżyć uczniom realne zachowania tolerancyjne wobec takich osób

podczas rozmów i wspólnych zabaw integracyjnych. Rozpoczęły się także prace nad albumem dotyczącym historii i kultury naszego regionu.

W marcu 2014 r. nasze gimnazjum gościło dwóch nauczycieli ze szkoły partnerskiej Maria-Ward-Gymnasium Altötting, którzy złożyli nam wizytę roboczą. Podczas spotkania zostały omówione programy wymiany młodzieży – spotkanie w Altötting i w Lelowie, sposoby dokumentowania działań projektowych oraz przeprowadzenia ewaluacji. Goście zostali oprowadzeni po budynku szkoły, a następnie zwiedzili Lelów: rynek, kościół pw. św. Marcina, ohel cadyka Dawida Bidermana i synagogę. Niemieccy nauczycieli byli także z wizytą u wójta Gminy Lelów, podczas której prowadzono rozmowy na temat współpracy obu szkół partnerskich i nawiązania kontaktu z zespołem folklorystycznym z Altötting. Na zakończenie pobytu goście odwiedzili Częstochowę, zwiedzili Jasną Górę oraz ruiny zamku w Olsztynie.

Nasza młodzież spotkała się z Klubem Seniora w Gminnej Bibliotece Publicznej w Lelowie i zaprezentowała sztukę „Mały Książę”.

21.03.2014 r. obchodziliśmy I Dzień Niemiecki, podczas którego uczniowie obejrżeli wspomniany spektakl „Mały Książę”. Następnie został przedstawiony projekt pt. *Niemcy – nasz sąsiad, co o nim wiemy?* Zespół uczniowski z kl. IIa, pod opieką pani Doroty Sękali, przedstawił informacje o Niemczech, kraj związkowy Bawarię i jego stolicę Monachium, stereotypy o naszych zachodnich sąsiadach oraz miasto Altötting ze szkołą partnerską Maria-Ward-Gymnasium. Następnie poszczególne klasy zaprezentowały następujące zagadnienia: święta, system szkolnictwa, sport i muzykę w Niemczech. Na zakończenie odbył się Konkurs Piosenki Niemieckiej i Quiz Wiedzy o Niemczech.

W kwietniu 2014 r. został ukończony i wydany album *Historyczno-Kulturalne Dziedzictwo Lelowa* w języku polskim, angielskim i niemieckim. Pracowało nad nim 12 uczniów z kl. IIa pod opieką pań Ewy Kłopot i Agnieszki Kowalik. Album zawierał zdjęcia i opisy dotyczące wydarzeń historycznych i kulturalnych regionu oraz zabytków gminy Lelów. Służył nam jako materiał promocyjno-reklamowy naszej gminy i naszego projektu. Kolejną publikacją był przewodnik językowy *Language Guide*, wykonany dzięki współpracy uczniów obu szkół. Został opublikowany w wersji papierowej i elektronicznej. Zawiera słownictwo

w językach: polskim, niemieckim i angielskim podzielone na następujące działy: powitania, pożegnania, zwroty grzecznościowe, przedstawianie się, zainteresowania, rodzina, szkoła, jedzenie i picie, zdrowie, czynności codzienne, przydatne zwroty, dni tygodnia – miesiące, wygląd zewnętrzny – cechy charakteru, środki transportu, podróże i zwiedzanie, polska kuchnia, święta, niemiecka kuchnia. Każdy polski i niemiecki uczestnik wymiany otrzymał egzemplarz słowniczka i mógł z niego korzystać podczas wymian. Przed Świątami Wielkanocnymi polscy i niemieccy uczniowie zespołu Comenius wymienili e-kartki lub maile z życzeniami świątecznymi.

Pod koniec kwietnia i na początku maja 2014 r. odbyła się pierwsza wymiana młodzieży w Altötting. Grupa 23 uczniów pod opieką 4 nauczycielek spędziła 10 dni w Niemczech. Podczas wymiany nasi uczniowie poznali życie rodzinne swoich niemieckich koleżanek i kolegów z Maria-Ward-Gymnasium Altötting, nauczyli się tańca ludowego popularnego w Górnej Bawarii – sternpolka – oraz piosenki niemieckiej, wspólnie ze swoimi niemieckimi partnerami uczestniczyli w warsztatach artystycznych i sportowych oraz lekcjach. Ponadto złożyli wizytę burmistrzowi, panu Herbertowi Hofauerowi, który przybliżył im historię miasta pielgrzymkowego Altötting.

Rajd po mieście Altötting – uczestnicy wymiany pod „papieską lipą” zasadzoną 19.11.1980 r. przez papieża Jana Pawła II podczas jego pielgrzymki do Niemiec

Ważnym punktem wymiany był Dzień Przyjaźni świętowany nie tylko z niemieckimi, ale również z węgierskimi nastolatkami z Esztergom, którzy w tym samym czasie byli w Maria-Ward-Gymnasium na wymianie. Podczas uroczystości rozbrzmiewały piosenki w języku niemieckim, polskim i węgierskim. Młodzież wspólnie zasadziła drzewo przyjaźni w ogrodzie szkolnym. Po oficjalnych uroczystościach każdy mógł spróbować smakołyków z bawarskiego bufetu.

*Występ lelewskich gimnazjalistek podczas Dnia Przyjaźni.
Od lewej: Agnieszka Mróz, Edyta Nowak, Weronika Grela, Kinga Sosnowska,
Izabela Krowicka*

Dzięki pobytowi w Niemczech uczniowie poznali „na żywo” kulturę naszego zachodniego sąsiada, przełamali barierę językową, doskonaląc umiejętność porozumiewania się w języku niemieckim i angielskim oraz pozyskali wiele cennych informacji historycznych i krajoznawczych, uczestnicząc w wycieczkach do Monachium, Berchtesgaden, Obersalzberg, Burghausen, na wyspy Herrenchiemsee i Fraueninsel.

Polsko-niemieccy uczestnicy wymiany na wyspie Herrenchiemsee

Wspólne działania projektowe w szkole oraz spędzanie wolnego czasu wraz z nastolatkami niemieckimi dostarczyły lelowskim gimnazjalistom wiele radości, nowych doświadczeń i wspomnień na całe życie.

W czerwcu 2014 r. z okazji Międzynarodowego Dnia Dziecka, zaprosiliśmy do naszego gimnazjum młodzież ze SOSW w Bogumiłku, aby spędzić z nią trochę czasu podczas rywalizacji sportowych. Na hali sportowej przy naszym gimnazjum odbył się turniej piłki nożnej, w którym uczestniczyły 3 mieszane zespoły, składające się z wychowanków ośrodka i gimnazjalistów. Następnie wszystkie drużyny zmierzyły się w wyścigach rzędów. Wzbudziły one wiele emocji i dostarczyły wszystkim uczestnikom radości. Po sportowej walce nastąpiło wręczenie dyplomów oraz upominków dla uczestników imprezy. Nie obyło się również bez słodkiego poczęstunku, który dodatkowo zintegrował obydwie grupy młodzieży. Rozstawaliśmy się z naszymi gośćmi z żalem, mając nadzieję, że jeszcze kiedyś będziemy mogli wspólnie spędzić czas. W kąciku Comeniusa powstała wystawa plakatów, wykonanych przez uczniów polskich i niemieckich na warsztatach artystycznych podczas wymiany w Altötting. Uczniowie podzieleni na 12 grup dwujęzycznych rozłożyli motyw zdjęcia historycznego klęknienia na kolana byłego kanclerza RFN Willy'ego Brandta przed Pomnikiem Bohaterów Getta w Warszawie (w roku 1970 podczas jego

wizyty w Polsce) i nadali mu kształt z własnej perspektywy. Na specjalnych tablicach na holu szkolnym został umieszczony także nasz album *Historyczno-Kulturalne Dziedzictwo Lelowa*, aby każdy uczeń mógł się z nim zapoznać.

Wrzesień 2014 r. rozpoczęliśmy przygotowaniem do wizyty uczniów niemieckich z Maria-Ward-Gymnasium Altötting w naszej szkole. W kącie Comeniusa została przygotowana wystawa pt. *Lelów i okolice w obiektywie*, aby uczniowie i nauczyciele ze szkoły partnerskiej mogli zapoznać się z najbardziej interesującymi zakątkami naszej gminy. Wymiana miała miejsce w dniach 17–27.09.2014 r., uczestniczyło w niej 22 uczniów i 5 nauczycieli. Podczas 10 dni gospodarze i goście doskonalili umiejętność posługiwania się językiem niemieckim i angielskim, który był konieczny do codziennego porozumiewania się, wymiany myśli, pogłębiania znajomości i przyjaźni. Pobyt służył do poznania warunków życia oraz kultury polskich rodzin. Uczniowie polscy oraz ich niemieccy partnerzy nauczyli się polskiego tańca narodowego – poloneza, wspólnie śpiewali polskie piosenki, opracowali kodeks tolerancji, uczestniczyli w warsztatach ze sztuki i zajęciach sportowych oraz dyskotekach szkolnych.

*Nauka poloneza przez polskich i niemieckich uczniów,
uczestników wymiany w Lelowie*

Praca nad opracowaniem Kodeksu Tolerancji w grupach polsko-niemieckich

*Warsztaty ze sztuki w parach polsko-niemieckich:
zaprojektowanie wspólnego stroju ludowego*

Uczestnicy wymiany obejrzeli także przygotowany przez uczniów kl. IIIa spektakl pt. „Mały Książę”, który ukazał im, jak ważną rolę w życiu człowieka pełni przyjaźń, miłość i zrozumienie drugiej osoby. Uczniowie niemieccy wraz z nauczycielami spotkali się z wójtem Gminy Lelów, który przybliżył im historię Lelowa, odpowiedział na stawiane pytania oraz zrobił sobie z nimi pamiątkowe

zdjęcie. Uczestnicy wymiany polsko-niemieckiej zwiedzili: Kraków, Częstochowę, Oświęcim, Wieliczkę, Jurę Krakowsko-Częstochowską i oczywiście Lelów. Kulminacyjnym punktem wymiany był Polsko-Niemiecki Dzień Przyjaźni. Podczas tego wieczoru przy wspólnym stole spotkali się goście z Niemiec z przedstawicielami władz gminy, nauczycielami, uczniami, rodzicami, przyjaciółmi szkoły: nauczycielami i wychowankami SOSW w Bogumiłku, mieszkańcami DPS-u w Lelowie, Zespołem Folklorystycznym Ziemi Lelowskiej. Te 10 dni na pewno wpisało się we wspomnienia naszej młodzieży na całe życie. Wycieczki, wymiana myśli, dokumentacja fotograficzna będzie zawsze przypominała o radosnych wspólnie spędzonych chwilach z niemieckimi przyjaciółmi. Łzy podczas rozstania świadczyły niewątpliwie o wspnianych doznaniach, przeżyciach i o tym, że uczestnicy wymiany z Polski i Niemiec czuli się ze sobą bardzo dobrze. W kąciку Comeniusa znalazły się plakaty ze współczesnymi strojami ludowymi, które zaprojektowali uczestnicy wymiany w parach polsko-niemieckich podczas warsztatów artystycznych.

W październiku 2014 r. zaczęliśmy przygotowywać prospekt dla młodzieży reklamujący walory i najciekawsze miejsca Gminy Lelów. Dokonaliśmy ewaluacji przebiegu wymiany w Lelowie za pomocą ankiet przeprowadzonych wśród uczniów i rodziców goszczących młodzież z Niemiec oraz wśród nauczycieli. Ogólnie, zarówno uczniowie, ich rodzice, jak i nauczyciele, byli zadowoleni z przebiegu wymiany, a wspólne działania, warsztaty oraz wycieczki przyczyniły się do integracji uczestników wymiany, zwiększyły ich motywację do nauki języków obcych i otwartość w stosunku do innych ludzi. Formą ewaluacji były dzienniczki wymiany uczniów, niektóre z nich zostały opublikowane na stronie internetowej naszego gimnazjum.

W listopadzie 2014 r. grupa uczniów z kl. IIIb wykonała szopkę bożonarodzeniową, którą wraz z życzeniami świątecznymi od naszej szkolnej społeczności przestaliśmy do szkoły partnerskiej Maria-Ward-Gymnasium Altötting. Od naszych niemieckich koleżanek i kolegów również otrzymaliśmy szopkę. Została ona umieszczona w kąciку Comeniusa.

W grudniu 2014 r. uczestniczyliśmy w mikołajkowym spotkaniu z młodzieżą ze SOSW w Bogumiłku. Podarowaliśmy wychowankom ośrodka szopkę

bożonarodzeniową wraz z życzeniami świątecznymi, przedstawiciele klas pierwszych zaprezentowali przedstawienie o tematyce bożonarodzeniowej, a harcerki zaśpiewały kilka pastorałek i kolęd. Po akademii i spotkaniu ze św. Mikołajem uczestniczyliśmy we wspólnej zabawie z dziećmi i młodzieżą ośrodka, która przebiegała w miłej atmosferze. Uczniowie obu szkół wymienili e-kartki świąteczne z życzeniami bożonarodzeniowymi. Zostały ukończone prace nad prospektem dla młodzieży reklamującym walory Gminy Lelów oraz jej najciekawsze miejsca. Prospekt został wykonany przez grupę projektową z klasy IIa pod opieką pani Oli Kępskiej w 3 wersjach językowych, po polsku, angielsku i niemiecku. Nosił tytuł *Gmina Lelów – atrakcją dla nastolatków* i zawierał następujące działy: Imprezy, Zabytki, Gminny Ośrodek Kultury, Restauracje, Biblioteka, Agroturystyka oraz Obiekty i atrakcje sportowe. Opracowanie to zostało przesłane do szkoły partnerskiej i służyło nam jako materiał promujący program Comenius, nasz projekt, szkołę i gminę Lelów.

W styczniu 2015 r. przystąpiliśmy do II etapu realizacji założenia projektu *Jaką rolę pełnią ludzie starsi w społeczeństwie?*, w ramach którego grupa projektowa z kl. IIb pod opieką pani pedagog Marty Lubaś wystawiła w Przedszkolu w Lelowie przedstawienie kukielkowe pt. *Brat i siostra – bajka o pomaganiu innym i szacunku dla starszych*. Bajkę obejrżeli także uczniowie klas I–III Szkoły Podstawowej w Lelowie. Puenta bajki mówiąca o tym, że dobro, które dajemy innym, wraca do nas pomnożone, pozostaje w pamięci widzów, dając im do przemyślenia swoje zachowanie wobec słabszych, chorych, starszych.

Przedstawienie kukielkowe pt. Brat i siostra – bajka o pomaganiu innym i szacunku dla starszych, narrator Magdalena Michalska

W marcu 2015 r. kontynuowaliśmy założenia projektu *Jaką rolę pełnią ludzie starsi w społeczeństwie?* i odwiedziliśmy SOSW w Bogumińku oraz zaprezentowaliśmy nasze przedstawienie kukielkowe, które zostało przyjęte przez uczniów ośrodka z ogromnym entuzjazmem i radością. Zwiedziliśmy także placówkę i zobaczyli, jak uczą się w niej dzieci i młodzież, a także poznaliśmy stosowane metody pracy i różne terapie. Podczas wizyty złożyliśmy wszystkim zebranym życzenia z okazji zbliżających się Świąt Wielkanocnych i podarowali zajaca, którego wykonali uczniowie klas trzecich metodą origami modułowego. Spotkanie było okazją do bliższego poznania się i uzmysłowienia sobie, że tak naprawdę niewiele nas dzieli, a bardzo dużo łączy. W kolejnym dniu odwiedziliśmy wraz z przedstawieniem kukielkowym DPS w Lelowie. Licznie zgromadzeni mieszkańcy domu z radością obejrzeliby występ gimnazjalistów. Następnie z dużą przyjemnością obejrzelibyśmy piękne prace artystyczne wykonane przez mieszkańców domu w czasie terapii zajęciowej. Wystaliśmy także własnoręcznie wykonane kartki wielkanocne z życzeniami w języku niemieckim i angielskim do uczniów z naszej szkoły partnerskiej Maria-Ward-Gymnasium Altötting w Bawarii, którzy uczestniczyli w wymianie. Każdy polski uczestnik wymiany wykonał kartkę i napisał życzenia do swojej niemieckiej koleżanki lub kolegi. Odbył się II Dzień Niemiecki, podczas którego został zaprezentowany projekt edukacyjny pt. *Niemcy – poznajmy naszego sąsiada*. Głównym celem projektu było poznanie zachodniego sąsiada, rozpowszechnienie wiedzy o nim oraz utrwalenie i poszerzenie słownictwa niemieckiego dotyczącego przedstawianych zagadnień, do czego używaliśmy różnych zmysłów. Zespół projektowy z kl. IIb przedstawił informacje o Niemczech dotyczące następujących zagadnień – ustroju politycznego, języka niemieckiego, regionów geograficznych, przedsiębiorstw i znanych marek, ekologii oraz tradycyjnej kuchni bawarskiej. Następnie odbyła się prezentacja i degustacja specjałów kuchni bawarskiej przygotowanych przez poszczególne klasy, konkurs „Znani Niemcy”, Konkurs Piosenki Niemieckiej oraz Quiz Wiedzy o Niemczech.

Kwiecień 2015 r. był miesiącem pracy nad quizem wiedzy. Zespół projektowy z kl. IIa opracował quiz *HOW MUCH DO YOU KNOW ABOUT POLAND?* w języku angielskim dla uczniów ze szkoły partnerskiej pod opieką pani Jolanty Randak.

Quiz Wiedzy o Polsce zawierał 30 pytań zamkniętych podzielonych na 3 grupy tematyczne: Polska, święta i tradycje, Łelów i okolice. Pytania dotyczyły wiedzy o kulturze, tradycjach, historii i geografii Polski. Uczniowie zespołu Comenius sprawdzili swoją wiedzę na temat Niemiec, rozwiązując quiz wiedzy o Niemczech przygotowany przez szkołę partnerską Maria-Ward-Gymnasium Altötting. Quiz – Germany został zredagowany w języku angielskim i zawierał 30 pytań zamkniętych podzielonych na 3 grupy tematyczne: Altötting i okolice, Bawaria oraz Niemcy. Pytania dotyczyły wiedzy o kulturze, tradycjach, historii i geografii Niemiec.

W maju 2015 r. 50 gimnazjalistów pojechało na wycieczkę do Łodzi pod hasłem *Śladami Tolerancji Wielokulturowej* w nagrodę za zaangażowanie w II Dzień Niemiecki. Śladami tej wielokulturowości młodzież zwiedziła m.in. Cmentarz Żydowski, Cerkiew św. Aleksandra Newskiego, Centralne Muzeum Włókiennictwa oraz Muzeum Fabryki opisujące dzieje łódzkiego fabrykanta Izraela Poznańskiego. Podczas zwiedzania młodzież zobaczyła i dowiedziała się, że dzięki wielonarodowościowej społeczności i wkładowi tak wielu kultur, prosta osada rolnicza stała się znaczącym centrum przemysłu włókienniczego – industrialną metropolią. Łódź końca XIX wieku i początków wieku XX była miastem praktycznie wolnym od ksenofobii, miastem tolerancji, miastem różnych kultur, różnych narodów, które żyły obok siebie.

W czerwcu 2015 r. zorganizowaliśmy spotkanie dla społeczności lokalnej w celu podsumowania naszego projektu. Uroczystość odbyła się w Gminnym Ośrodku Kultury w Łelowie. Uroczystość poprowadziła młodzież pod opieką pań polonistek Agnieszki Kowalik i Renaty Wawer. Oprawę muzyczną imprezy stanowiły niemieckie piosenki w wykonaniu łelowskich gimnazjalistek. Podsumowanie było okazją do zestawienia działań, które towarzyszyły młodzieży w realizacji projektu. Priorytetowy cel – szeroko rozumiana tolerancja – był realizowany w różnych formach, od kształtowania postawy poszanowania i otwartości na wszelką odmienność, poprzez łamanie stereotypów, po akceptację innych ludzi, borykających się z problemami starości, niepełnosprawności i odmienności rasowej, religijnej czy politycznej. Za wszystkimi celami podążały liczne działania uczestników projektu, czyli uczniów obu szkół, wielu nauczycieli, rodziców goszczących polskich

i niemieckich nastolatków oraz instytucji lokalnych. Zostały one przedstawione przez szkolnego koordynatora projektu panią Dorotę Sękałą. Pod koniec miesiąca dokonaliśmy ewaluacji projektu za pomocą ankiet przeprowadzonych wśród większości uczniów, nauczycieli i rodziców uczniów, którzy uczestniczyli w wymianie. Z analizy ankiet wynika, że uczniowie wynieśli z projektu wiele korzyści i zdobyli wiele umiejętności, z których najważniejsze to wzbogacenie wiedzy o ludziach, historii, geografii, tradycjach i kulturze Niemiec (69% wszystkich uczniów), stanie się bardziej otwartym w stosunku do innych ludzi i innych kultur (52% wszystkich uczniów), a także wzbogacenie zasobu słownictwa z języka angielskiego, niemieckiego i polskiego (40% ankietowanych) i poprawa znajomości języków obcych wg 53% ankietowanych. Również 40% uczniów nabrało większej chęci do nauki języków obcych. Dzięki projektowi zmniejszyły się u 92 uczniów (81%) uprzedzenia w stosunku do naszych zachodnich sąsiadów i stali się oni bardziej otwarci, empatyczni w stosunku do innych ludzi, szczególnie osób społecznie dyskryminowanych. Uczniowie uczestniczący w wymianie w Altötting nawiązali przyjaźnie z rówieśnikami ze szkoły partnerskiej (20 uczniów na 22), 15 z nich zamierza po zakończeniu projektu utrzymywać kontakt ze swoją partnerką/partnerem z wymiany, a 21 chętnie wzięłoby udział w innym projekcie międzynarodowym, jeśli będzie realizowany w naszej szkole. Większość uczniów pozytywnie oceniła projekt, przyznając noty 4, 5 i 6 i była zadowolona ze swoich działań w jego ramach. Wszyscy nauczyciele byli zaangażowani w różnym stopniu w realizację projektu, wielu nauczycieli uzyskało korzyści zawodowe i osobiste dzięki udziałowi w projekcie, a także zostało zmotywowanych do podnoszenia swoich umiejętności językowych. Zdaniem rodziców projekt wspierał ideę tolerancji, a informacje o nim były odpowiednio rozpowszechnione. Wszyscy rodzice są zadowoleni z udziału dzieci w projekcie, z ich wkładu w projekt, a także ze związanych z nim wydarzeń. Wyrazili oni szereg pozytywnych opinii na temat realizacji projektu.

Podsumowując: Co dało nam uczestnictwo w programie COMENIUS?

Praca nad projektem międzynarodowym wymagała ogromnego nakładu pracy i zaangażowania uczniów i nauczycieli, częściowo także rodziców goszczących niemieckich nastolatków. Przyniosła ona jednak sporo korzyści, dla których

warto było poświęcić swój czas. Poprzez listowne i bezpośrednie kontakty z rówieśnikami z innego kraju uczniowie (jak również nauczyciele) nie tylko doskonalili swoje kompetencje językowe, ale też nawiązali ciekawe znajomości, a nawet trwałe przyjaźnie. Mieli okazję poznać kulturę i styl życia w kraju partnerskim, wymienili poglądy, stali się bardziej otwarci i tolerancyjni, przełamywali bariery i obalali narodowe stereotypy i uprzedzenia, nie tylko w stosunku do zachodniego sąsiada, lecz także we własnym środowisku wobec osób niepełnosprawnych czy starszych. Pogłębienie wiedzy i rozwój umiejętności z różnych dziedzin jest istotną wartością uczestnictwa w projekcie, który wzmocnił poczucie własnej wartości jednostki i grupy. Dzięki współpracy obu szkół partnerskich i spotkaniom ponadnarodowym młodzież mogła się przekonać, że ludzie w Europie mają więcej cech wspólnych niż różnic. A najcenniejszym doświadczeniem dla naszych uczniów był pobyt u rodzin goszczących, gdzie musieli przełamać barierę językową, posługiwać się językami obcymi w sytuacjach dnia codziennego. Osobisty kontakt z uczniami z kraju sąsiadującego, przyjazne, życzliwe, pełne troski postawy zarówno niemieckich uczniów, jak i ich rodziców, nauczycieli, były ważnym elementem wychowania ku tolerancji i najlepiej obaliły istniejące uprzedzenia i stereotypy w stosunku do naszego zachodniego sąsiada. Projekt dał także wszystkim dużo satysfakcji z wykonanych zadań oraz radości, która towarzyszyła ich tworzeniu. Poprzez korzystanie z najnowszych metod komunikacji i ciągłą pracę z komputerem osoby zaangażowane w projekt rozwinęły swoje umiejętności w dziedzinie technologii komunikacyjno-informacyjnej. Nauczyciele wzbogacili swój warsztat pracy poprzez wymianę doświadczeń i obserwację lekcji w szkole niemieckiej. Realizując projekt promowaliśmy także swój kraj, region, gminę Lelów i szkołę – Gimnazjum w Lelowie.

Dorota Sękała